

VOGELS IN AMSTERDAM

Dana Constantse

Toen ik vijftien jaar geleden naar Amsterdam verhuisde, was ik ervan overtuigd dat er voor mij een vogelarme periode aanbrak. Ik had daarvoor tien jaar in een buitenwijk gewoond, en daar vloog al niet veel meer rond dan Merel en Koolmees, naast de vanzelfsprekende Mussen, Spreeuwen en duiven. Maar met de fiets was ik er binnen vijf minuten in de polders, en buitenplaatsen en bossen lagen vlakbij.

Reed ik in die dagen over de zonnige autoweg naar mijn nieuwe woonplaats, dan had ik het gevoel dat ik zou worden opgeslokt door een diep en donker dal, een duistere spelonk met rotswoningen. De huizen waren in Amsterdam immers veel hoger dan ik gewend was en de straat waar ons huis lag was niet al te breed en had natuurlijk geen voortuintjes. Wel hadden we een kleine tuin achter het huis, maar die lag op het noorden en was omgeven door buurhuizen van minstens vijf verdiepingen en door forse bomen. Wilde ik de lucht zien, dan moest ik het hoofd in de nek leggen. Dan zag ik wel eens meeuwen overvliegen, maar veel meer dan meeuwen en de obligate mussen en stadsduiven zou ik er wel niet te zien krijgen. En tussen ons huis en het platteland lagen nog onafzienbare rijen straten. Voor vogels zou ik dus ver moeten fietsen.

De eerste verassing kwam al na een paar dagen. Het was een stille zondagmorgen. Ik keek uit het slaapkamerraam aan de voorkant en daar zat warem-pel een roodborst op de stoep. 'Een Roodborst op de stoep!' Met die kreet begon mijn ontdekking van de vogels van Amsterdanm. Er waren dus Koolmezen en Merels in de achtertuin, maar ik zag er ook Pimpelmezen, een Heggemus, Houtduiven, Turkse Tortels. Eksters schetterden van de daken en heel hoog daarboven ging soms ineens de schreeuw van een groep gierzwaluwen voorbij. Niet alleen zong de Merel aan de achterkant, maar er zong er ook een aan de voorkant. En aan weerskanten daarvan en er daar weer achter.

Iemand had ons een vogelbadje gegeven voor onze nieuwe tuin, en ik weet nog dat me dat een tamelijk overbodig voorwerp leek. Maar de vogels wisten het gauw te vinden. Vaste klanten waren direct al de Houtduiven, de Merels en de mezen. Ook de Turkse Tortelduif kwam er weleens, en soms als ik in stilte alleen een heel lichte beweging van water hoorde, bleek er een lijster zich te baden.

Dat was de zomer. De herfst zorgde voor nog weer een verrassing: een aantal dagen zat er elke morgen een troepje Goudhaantjes in de taxus van de achterburen. Altijd rond twaalf uur, als de zon, over de hoge daken heen, de

toppen van de bomen raakte. Toen ik dat enthousiast aan de buurvrouw vertelde was ze nog verbaasder dan ikzelf. Dat zij in al die jaren een groepje van die vogels nog nooit had opgemerkt! Later bleek dat ze niets van vogels wist, en bij een Goudhaantje dacht aan een goudkleurige familielid van de legkippen.

Toen het winter werd strooiden we zaad, legden appels neer en hingen een korfje met pinda's op. Daar kwamen weer nieuwe vogels op af: behalve de Heggemus scharrelden er nu vaak Vinken en Groenlingen over de tegels van het terras.

Natuurlijk waren er ook mezen, mussen, Merels, Spreeuwen. Houtduiven en Turkse Tortels manoeuvreerden daar soms tussendoor als slagschepen in een te kleine haven en haalden in hoog tempo het graan van de grond. Vreemd dat er nooit stadsduiven voor kwamen halen. Die prefereerden kennelijk de straat. Als iedereen weg was verscheen dan altijd nog het Roodborstje, met in zijn kielzog hoogstens de Heggemus.

In de loop der jaren werd de lijst van waargenomen vogels langer en langer. Zo bleek er dikwijls een Winterkoning het tuinencomplex te bezoeken; soms klom hij zelfs tegen de bakstenen van een huismuur, om daar insecten te vangen. In de straat was er nog een ander insectenetertje bezig: het ijle piepje van een Boomkruiper maakte me attent op zijn aanwezigheid daar. Systematisch spiraalde hij langs de stam van de haagbeuken omhoog. Een enkele keer zag ik hem in de oude kastanje 'van hiernaast'. Daar ontdekte ik trouwens ook eens een Grote Bonte Specht: een jong mannetje, prachtig wit-zwart getekend, al wel met een rode vlek in de nek, maar nog weinig rood onder zijn staart.

In het voorjaar hoor ik vaak een Zwarte Kraai, die maar schorre pogingen blijft ondernemen om zijn eigen naam uit te spreken. Een andere roep is er, die ik eerst niet herkende, omdat ik me niet voor kon stellen dat het werkelijk een Torenavalkje was dat over de huizen vloog. Hoewel, als ik daarover begin, wat ik allemaal alleen maar hóór overvliegen: de Scholeksters die zo opgewonden kunnen 'pieten', de ganzen in de trektijd met hun nasaal gebabbel in de nacht. Dan die dagelijkse, ongewoon schelle kreten van de Halsbandparkieten, op weg van het Vondelpark naar het Amstelpark, of andersom. Bij alles wat luid roept kijk ik onwillekeurig naar boven en soms schiet ik het huis uit naar het midden van de tuin, waar ik dan omhoog ga staan kijken naar dat kleine stukje lucht, meestal zonder de volgels te ontdekken. Niet alleen de tuin lokken ze me in. Eens rende ik 's nachts op blote voeten en in pyama de straat op, omdat er ergens een Bosuil zat te schreeuwen. Tegen de grijze lucht zat daar dat bolle silhouet, op de televisie-antenne van een buurhuis. Later hoorde ik hem nog wel eens, maar nooit zo dichtbij.

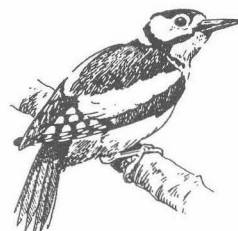
Ik had meer bijzondere bezoekers. Het Zwartkopje was er maar ééns een winterlang en voedde zich met de appels die ik voor de Merels had neerlegd. Het was een vroege winter toen. Koperwieken aten in het parkje vlakbij van de bessen en zelfs over de hoge huizen heen ontdekten ze onze hulst. Een enkele keer trekt aan de voorkant een groepje Staartmeesjes van boom tot boom. Of liever: soms zijn zij en ik tegelijkertijd op die plek in de straat aanwezig. Hoe vaak immers zullen vogels onopgemerkt in de buurt van ons huis zijn geweest? Die reiger bijvoorbeeld, die ik eenmaal op een vroege morgen naast ons minuscule vijvertje zag zitten. Hij bleek drie goudvissen te hebben gegeten, voor ik hem toch maar spijtig wegjoeg. Het moet niet zijn eerste keer zijn geweest. We hadden al eens eerder goudvissen gemist, maar de schuld toen aan een grote rode kater gegeven.

En die winter dat alle pinda's steeds binnen een uur verdwenen waren. Pas later zagen we dat Vlaamse Gaaïen ze achter elkaar door uit het korfje haalden, direct inslikten met dop en al, of ze in hun bek naar een plek achter de schutting meenamen. Om ze net als eikels te begraven voor slechtere tijden? De laatste jaren zijn de Vlaamse Gaaïen trouwens een geregelde gast: ze halen niet alleen in de winter de pinda's bij tientallen achter elkaar uit het mezenkorfje, in het voorjaar azen ze op de jonge mezen zelf.

Ook een vaste bezoeker is de vliegenvanger geworden, de gewone grauwe. Op warme zomeravonden, als de tuindeuren openstaan, gaat zijn kreetje me wel eens op de zenuwen werken. Vooral als er dan ook nog een Merel zit te 'tjukken' omdat er een kat in de buurt is. En er zijn hier altijd katten in de buurt.

Maar ondanks die katten en ondanks de hoge huizen: ik heb in die donkere spelonk Amsterdam, alleen al rond ons huis, veel meer vogels gezien dan in die doodsaaie buitenwijk waar ik vroeger woonde. Ik hoef er niet eens voor op mijn fiets te stappen.

Dana Constandse
Jan van Eyckstraat 32
1077 LN Amsterdam

HET VOGELJAAR VIERT HET VEERTIG JARIG BESTAAN

Dit jaar is Het Vogeljaar een tijdschrift voor vogelbescherming en vogelstudie bezig aan haar veertigste jaargang. Het verschijnt zes maal per jaar en is een uitgave van de Stichting Het Vogeljaar.